

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.018.02.2019

Mł. bryg. mgr Piotr Placek
Komendant
Centralnej Szkoły Państwowej Straży Pożarnej
w Częstochowie
ul. Sabinowska 62/64, 42-200 Częstochowa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/039 Szkolenie i doskonalenie zawodowe funkcjonariuszy służb podległych MSWiA

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mł. bryg. mgr Piotr Placek, Komendant Centralnej Szkoły Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie ² , od 14 czerwca 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Działania Komendanta Centralnej Szkoły PSP w zakresie organizacji i funkcjonowania szkolenia i doskonalenia zawodowego podległych mu funkcjonariuszy i słuchaczy, w tym wydanie stosownych aktów prawnych, działania organizacyjne, finansowanie podległej mu jednostki, zapewnienia odpowiedniej bazy szkoleniowej, a także działania w zakresie ewaluacji szkolenia i doskonalenia zawodowego, nadzoru i kontroli.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 4 października 2019 r. Kontrolą były również objęte dokumenty wytworzone wcześniej bądź później, niezbędne dla realizacji celu kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Bogusława Pala, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/159/2019 z dnia 2 lipca 2019 r. 2. Katarzyna Kozieł główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/188/2019 z dnia 2 sierpnia 2019 r. (akta kontroli str. 1-2, 861-862)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Funkcjonujące w Szkole systemy szkolenia i doskonalenia zawodowego pozwoliły na prawidłowe przygotowanie funkcjonariuszy, w tym aspirantów, do wykonywania zadań służbowych. Wydano wszystkie niezbędne uregulowania wewnętrzne w zakresie realizacji szkolenia i doskonalenia zawodowego podległych funkcjonariuszy. W Szkole powołano Koordynatora Ratownictwa Medycznego. Kadra dydaktyczna, programy szkolenia i doskonalenia zawodowego oraz infrastruktura szkoły umożliwiła wymagane przygotowanie funkcjonariuszy do realizacji zadań, a liczba przeszkolonych funkcjonariuszy i zakres realizowanych szkoleń pozwalała na wymagane przygotowanie ich do realizacji zadań. Nadzór

¹ Dalej: CS PSP lub Szkoła.

² Dalej: Komendant.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

nad funkcjonowaniem szkolenia i doskonalenia zawodowego przyczyniał się do usprawnienia i realizacji zadań nałożonych na CS PSP.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. System szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy

Opis stanu faktycznego

1.1. Komendant nie poddawał analizie funkcjonującego systemu (modelu) szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy, w szczególności pod kątem zapewnienia uzyskania przez nich pożądaných kwalifikacji. Jak wyjaśnił: *System kształcenia pożarniczego jest ściśle powiązany z systemem kształcenia zawodowego oraz systemem kształcenia wyższego w Państwowej Straży Pożarnej (PSP) i stanowi całość zgodnie z ramami kwalifikacji zawodowych(...) cele i kierunki działania dla Ośrodków Szkolenia Komend Wojewódzkich określa Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej⁶.*

Komendant uczestniczył w naradach służbowo-szkoleniowych organizowanych przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej⁷, na których omawiane były kwestie dotyczące m.in. rekrutacji do szkół PSP na kształcenieienne, przeprowadzania egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie technik pożarnictwa, problemów związanych z organizacją szkoleń i doskonalenia zawodowego, standaryzacji dokumentów regulujących funkcjonowanie Szkół PSP, szkolenia kadry dowódczej, kierunków działań na lata 2018-2020 i inwestycji realizowanych przez szkoły.

(akta kontroli str. 103-104, 106-108, 127, 1081-1113)

1.2. Organizację pracy Szkoły regulowały: Statut Centralnej Szkoły Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie⁸ oraz Regulamin Organizacyjny Centralnej Szkoły Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie⁹.

Zgodnie z obowiązującym Statutem do podstawowych zadań Szkoły należało m.in: 1) kształcenie w ramach szkoły policealnej w zawodzie technik pożarnictwa, 2) kształcenie ustawiczne w formie kwalifikacyjnego kursu zawodowego w ramach kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie technik pożarnictwa, 3) kształcenie w zawodzie strażak, 4) realizacja szkoleń specjalistycznych dla podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego¹⁰, 5) realizacja nadzoru dydaktycznego, 6) realizacja zadań ośrodka egzaminacyjnego podczas przeprowadzania egzaminów zawodowych i kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie technik pożarnictwa, 7) współpraca ze szkołami wyższymi, szkołami pożarniczymi, jednostkami ochrony przeciwpożarowej, instytucjami i jednostkami naukowymi, badawczymi i rozwojowymi, placówkami oświatowo-wychowawczymi, Centralną Komisją Egzaminacyjną oraz Okręgową Komisją Egzaminacyjną, 8) organizowanie praktycznej nauki zawodu, 9) organizowanie i prowadzenie działalności wydawniczej i bibliotecznej, 10) prowadzenie doskonalenia zawodowego pracowników Szkoły, 11) zapewnienie podstawowej profilaktyki zdrowotnej strażakom w służbie kandydackiej.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Dalej: Komendant Główny PSP.

⁷ Narady z udziałem Komendanta CS PSP zorganizowane 24-25 kwietnia 2018 r., 13-14.12.2018 r., 6 marca 2019 r., 29 maja 2019 r., dalej Komenda Główna PSP.

⁸ Przyjęty uchwałą Rady Pedagogicznej nr 43 na zebraniu w dniu 30 listopada 2017 r., dalej: Statut.

⁹ Przyjęty Zarządzeniem Komendanta CS PSP w Częstochowie nr 49 z dnia 31 sierpnia 2018 r. i zmieniony w dniu 9 maja 2019 r., dalej: Regulamin organizacyjny.

¹⁰ Dalej ksrg.

Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym w Szkole wyodrębniono:

- a) wydziały, w tym m.in.: Wydział Nauczania, Wydział Szkoleń Specjalistycznych i Współpracy Międzynarodowej, Wydział Działań Ratowniczo-Gaśniczych, Wydział Kompanii Szkolnych i Zabezpieczenia Obiektów;
- b) działy, w tym m.in.: Dział organizacji nauczania, Dział doskonalenia zawodowego i szkoleń międzynarodowych, Dział służb i nadzoru, Dział dowódców kompanii szkolnych;
- c) zespoły, w tym m.in.: Zespół przedmiotów rozpoznawania zagrożeń, Zespół przedmiotów ratowniczych, Zespół przedmiotów gaśniczych, Zespół przedmiotów technicznych, Zespół przedmiotów ogólnych;
- d) stanowiska, w tym m.in.: ds. nadzoru dydaktycznego i pedagogicznego, ds. organizacji egzaminów, Samodzielne Stanowisko ds. BHP, Samodzielne Stanowisko Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Samodzielne stanowisko Rady Prawnego.

(akta kontroli str. 4-66)

1.3. W CS PSP nie prowadzono wyliczeń kosztów szkolenia i doskonalenia zawodowego. Jak wyjaśnił Komendant CS PSP, *dla funkcjonariuszy PSP kształcenie w zawodzie technika pożarnictwa oraz Szkolenie podstawowe w zawodzie strażak realizowanej jest nieodpłatne. Pozostałe formy szkolenia i doskonalenia zawodowego realizowane w CS PSP są odpłatne na podstawie kosztów delegacyjnych (tj. kosztów żywienia i zakwaterowania) oraz faktycznie poniesionych kosztów za ich organizację. Dodał, że w 2014 roku zostały przygotowane przez Komendę Główną PSP „Kryteria określenia kosztów kształcenia, szkolenia i doskonalenia zawodowego w Państwowej Straży Pożarnej” i do 2016 roku CS PSP na podstawie tych kryteriów dokonywała wyliczeń kosztów szkoleń, które stanowią materiał pomocniczy w przypadku potrzeby wyliczenia kosztów.*

Według danych wykazanych w sprawozdaniach Rb-28, wydatki CS PSP wyniosły: w 2018 r. 19 036,5 tys. zł (91% planu wynoszącego 20 914,8 tys. zł)¹¹, a w 2019 r. (I półrocze) – 8 507,3 tys. zł (45% planu wynoszącego 18 791,9 tys. zł).

(akta kontroli str. 103-104, 115-116, 504, 771-772, 803-804, 886-887)

1.4. Zasady ewaluacji zostały określone, w ramach prowadzonego przez Komendanta nadzoru wewnętrznego, w opracowanych odrębnie na każdy rok szkolny i zatwierdzanych przez Komendanta CS PSP *Planach nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2017/2018 i 2018/2019*¹². W planach tych określono m.in. zakres, cel, przedmiot, ramy czasowe ewaluacji oraz wskazano: wykonawców ewaluacji (Naczelnik Wydziału Nauczania, psycholog szkolny), odbiorców (Komendant Szkoły, wykładowcy oraz kadeci) oraz metody badawcze (ankiety wśród kadetów i wykładowców):

- a) zakres ewaluacji w Planie nadzoru 2017/2018 obejmował procesy edukacyjne, dla których zdefiniowano jeden cel ewaluacji, tj. zebranie informacji i analizę organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej we wszystkich szkołach. Określono również trzy przedmioty ewaluacji: 1) zasady organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w CS PSP, 2) pomoc psychologiczno-pedagogiczna zaspokajająca potrzeby uczniów, 3) działania szkoły w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- b) zakres ewaluacji w Planie nadzoru 2018/2019 obejmował bezpieczeństwo

¹¹ Niewydatkowane środki do wysokości planu stanowiły wydatki budżetu państwa, które w roku 2018 nie wygasają z upływem roku budżetowego w wysokości 1 830,00 tys. zł: 1 500,00 tys. zł na remonty obiektów dydaktycznych, garaży i stanowisk ówczesnych CS PSP, 265,00 tys. zł na modernizację zabudowy pojazdu specjalnego, zakup sprzętu i wyposażenia dla CS PSP, budowę Systemu Wspomagania Decyzji PSP (SWD PSP), 65,5 tys. zł na zakup wyposażenia indywidualnego dla grupy USAR POLAND oraz sprzętu i wyposażenia dla CS PSP.

¹² Plan nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2017/2018 z dnia 15 września 2017 r. i Plan nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2018/2019 z dnia 14 września 2018 r., dalej: *Plan nadzoru*.

w cyberprzestrzeni, dla którego wyznaczono cztery cele: 1) bezpieczeństwo w Internecie. Określenie potrzeb wykładowców i kadetów w zakresie doskonalenia tych umiejętności, 2) doskonalenie działań szkoły w zakresie podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w Internecie, 3) doskonalenie umiejętności uczniów w aspekcie odpowiedzialnego korzystania z mediów społecznościowych, 4) doskonalenie systemu zachowania bezpieczeństwa związanego z Internetem w szkole. Wskazano dwa przedmioty ewaluacji: a) diagnozę kompetencji wykładowców i kadetów w zakresie odpowiedzialnego korzystania z mediów społecznościowych, b) określenie potrzeb wykładowców i kadetów w zakresie doskonalenia tej umiejętności.

Wyniki analizy realizacji Planu nadzoru pedagogicznego 2017/2018 przedstawiono w *Sprawozdaniu z realizacji planów nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2017/2018* oraz w *Raporcie z ewaluacji wewnętrznej prowadzonej w roku szkolnym 2017/2018* z dnia 20 czerwca 2018 r., które szczegółowo omówiono w obszarze nr 4, pkt 4.1 i 4.4 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 165-172, 195-202)

1.5. Koordynator Ratownictwa Medycznego Szkoły PSP został powołany w CS PSP z dniem 1 października 2012 r.¹³.

Liczbę funkcjonariuszy, którzy odbyli szkolenia dotyczące kwalifikowanej pierwszej pomocy, recertyfikacje w tym zakresie, oraz liczbę osób, które posiadały tytuł ratownika medycznego, podano w pkt 3.6 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 81, 85-86, 103, 111, 335-371)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie działalność w powyższym obszarze. Funkcjonujące w Szkole systemy szkolenia i doskonalenia zawodowego pozwoliły na prawidłowe przygotowanie funkcjonariuszy do wykonywania zadań służbowych. Komendant Szkoły uregulował zasady funkcjonowania, organizacji szkolenia i doskonalenia zawodowego CS PSP w Statucie Szkoły oraz Regulaminie organizacyjnym. W Szkole powołano Koordynatora Ratownictwa Medycznego.

OBSZAR

2. Kadra dydaktyczna i instruktorska, programy szkolenia i infrastruktura

2.1. Zgodnie ze Statutem oraz Regulaminem Organizacyjnym, organem CS PSP był Komendant, Rada Pedagogiczna i Samorząd Uczniowski - Rada Kadetów. Strukturę organizacyjną tworzyły: wydziały, jednostka ratowniczo-gaśnicza, zespoły przedmiotowe, działy i samodzielne stanowiska pracy. Komendant wykonywał swoje obowiązki przy pomocy Zastępcy i kierowników komórek organizacyjnych.

Komendantowi podlegały m.in. Wydział Nauczania, w tym: Dział organizacji nauczania, Zespół przedmiotów: ratowniczych, gaśniczych, technicznych, ogólnych; stanowiska: ds. nadzoru dydaktycznego i pedagogicznego, ds. organizacji egzaminów; Wydział Szkoleń Specjalistycznych i Współpracy Międzynarodowej, samodzielne stanowisko ds. BHP, Samodzielne Stanowisko Inspektora Ochrony Danych Osobowych. Zastępcy Komendanta podlegały m.in. Wydział Działań Ratowniczo-Gaśniczych, Wydział

¹³ Pismo Komendanta Głównego PSP nr CKR-078/12-2/12 z dnia 15 października 2012 r. Osoba ta posiadała tytuł zawodowy lekarza uzyskany na Akademii Medycznej w Łodzi z 1995 r., na kierunku Wydziału Lekarskiego.

Kompanii Szkolnych i Zabezpieczenia Obiektów; działy: w tym m.in. Dział służb i nadzoru, Dział dowódców kompanii szkolnych.

(akta kontroli str. 3, 11, 13, 59, 1250-1251)

Liczba etatów w CS PSP w badanym okresie pozostawała niezmienna i wynosiła: 96 etatów funkcjonariuszy i 56 etatów pracowników cywilnych, natomiast obsada kształtowała się następująco: 92 funkcjonariuszy i 53 pracowników cywilnych (na 1 stycznia 2018 r.), 93 i 53,5 (na 31 grudnia 2018 r.) oraz 92 i 54,5 (na 30 czerwca 2019 r.).

W badanym okresie kadre naukowo-dydaktyczną stanowiło: 43% zatrudnionych w Szkole funkcjonariuszy, z tego: 88% kadry wykonawczej (34 w 2018 r. i 35 w I poł 2019 r.) i 12% kadry kierowniczej oraz 17% pracowników cywilnych. W komórkach organizacyjnych wspomagających działalność podstawową Szkoły 41% stanowili funkcjonariusze, z tego 84% kadra wykonawcza (po 32 osoby w 2018 r. i w I półroczu 2019 r.) i 16% kadra kierownicza, natomiast 19% kadry wykonawczej stanowili pracownicy cywilni.

Największą grupę stanowili funkcjonariusze pełniący służbę od 21 do 30 lat (22%) i od 16 do 20 lat (22%), 13% stanowili funkcjonariusze od 10 do 15 lat, 8% od 4 do 9 lat. Najwięcej funkcjonariuszy (22%) posiadało staż nauczycielski od 16 do 20 lat i od 10 do 15 lat. Najwięcej funkcjonariuszy (61%) posiadało wykształcenie ogólne wyższe magisterskie, 25% – średnie techniczne, 8% – wyższe inżynierskie, 5% – wyższe ze stopniem naukowym doktora, 1% – wyższe licencjackie. Wykształcenie zawodowe specjalistyczne posiadało 48% funkcjonariuszy, wykształcenie wyższe zawodowe – 41%, wykształcenie zawodowe podstawowe – 8% i wykształcenie wyższe zawodowe dla absolwentów wyższych uczelni posiadało 3% funkcjonariuszy.

W ramach przygotowania do pracy dydaktycznej, 47% funkcjonariuszy ukończyło studia pedagogiczne (również podyplomowe), 3% szkolenia w ramach doskonalenia zawodowego.

(dowód: akta kontroli str. 92-93, 1115-1119)

2.2. W badanym okresie kadra naukowo-dydaktyczna i instruktorska liczyła 73 osoby, w tym 70 funkcjonariuszy i trzech pracowników cywilnych. Kwalifikacje zawodowe podnosiło łącznie 13 osób kadry naukowo-dydaktycznej i instruktorskiej, z tego trzy osoby na kursie dla instruktorów praktycznej nauki zawodu, a pozostałych 10 funkcjonariuszy na studiach podyplomowych z zakresu: przeszkolenie zawodowe przygotowujące do zajmowania stanowisk oficerskich w PSP – dwie osoby, przygotowanie pedagogiczne – dwie osoby, inżynieria bezpieczeństwa pożarowego – cztery osoby, zarządzanie placówką oświatową – jedna osoba, ochrona danych osobowych – jedna osoba.

W doskonaleniu zawodowym uczestniczyło łącznie 114 funkcjonariuszy, z tego: w warsztatach tematycznych, tematyczno-metodycznych i naukowych uczestniczyło 40 osób, w kursach i szkoleniach – 54 osoby, w konferencjach – 15 osób, w ćwiczeniach taktyczno-specjalnych – trzy osoby, w egzaminie recertyfikacyjnym – dwie osoby.

Informacje o udziale w szkoleniach i w różnych formach doskonalenia zawodowego rejestrowano w *Indywidualnych kartach doskonalenia zawodowego* funkcjonariuszy. W wyniku zbadania próby kontrolnej Indywidualnych kart doskonalenia zawodowego 11 funkcjonariuszy¹⁴ potwierdzono, że w badanym okresie podnosili oni swoje kwalifikacje zawodowe.

Kontrolą przygotowania kadry dydaktycznej zajmował się Komendant, po zasięgnięciu opinii Naczelnika Wydziału Kadr i Naczelnika Wydziału Nauczania. Stopień

¹⁴ Z Wydziału Nauczania, Wydziału Szkoleń Specjalistycznych, Wydziału Działañ Ratowniczo-Gaśniczych, Wydziału Kompanii Szkolnej, Wydziału Informatyki i Łączności, Wydziału Techniki, Samodzielnego stanowiska ds. BHP.

przygotowania kadry dydaktycznej określany był na podstawie posiadanej praktyki zawodowej funkcjonariuszy, wykształcenia i posiadanych uprawnień.

(dowód: akta kontroli str. 567-571, 736-744, 950, 1122-1130, 1114, 1116, 1232-1241)

2.3. W badanym okresie w CS PSP realizowano 16 programów szkolenia Państwowej Straży Pożarnej zatwierdzonych przez Komendanta Głównego PSP lub przez Komendanta CS PSP, w uzgodnieniu z Komendantem Głównym PSP:

- 1) Program nauczania dla Dziennego Studium Aspirantów PSP, zatwierdzony 31 sierpnia 2017 r.,
- 2) Program nauczania dla zawodu technik pożarnictwa 311919 o strukturze przedmiotowej Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy. Dla kwalifikacji Z.22. – wykonywanie działań ratowniczych, zatwierdzony 31 sierpnia 2012 r.,
- 3) Program nauczania dla zawodu technik pożarnictwa 311919 o strukturze przedmiotowej Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy. Dla kwalifikacji Z.23. – Zarządzanie działaniami ratowniczymi, zatwierdzony 13 września 2012 r.,
- 4) Program nauczania dla zawodu technik pożarnictwa 311919 o strukturze przedmiotowej Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy. Aktualizacja dla kwalifikacji MS.20 – Wykonywanie działań ratowniczych, zatwierdzony 30 sierpnia 2018 r.,
- 5) Program szkolenia podstawowego w zawodzie strażak, zatwierdzony 31 października 2016 r.,
- 6) Program Szkolenia dla kandydatów na młodszych ratowników wysokościowych ksrq, zatwierdzony 22 kwietnia 2014 r.,
- 7) Program szkolenia specjalistycznego w zakresie ratownictwa chemicznego i ekologicznego, zatwierdzony 26 czerwca 2014 r.,
- 8) Program szkolenia specjalistycznego w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom chemicznym, biologicznym, radiologicznym, nuklearnym i wybuchowym, zatwierdzony 26 czerwca 2014 r.,
- 9) Program szkolenia specjalistycznego w zakresie transportu towarów niebezpiecznych, zatwierdzony 9 lipca 2014 r.,
- 10) Program szkolenia z zakresu gaszenia pożarów wewnętrznych, zatwierdzony 3 grudnia 2015 r.,
- 11) Program szkolenia z ratownictwa chemicznego i ekologicznego realizowanego przez ksrq w zakresie podstawowym, zatwierdzony 23 grudnia 2014 r.,
- 12) Program kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy dla strażaków PSP, zatwierdzony 7 kwietnia 2010 r.,
- 13) Program szkolenia kierowców pojazdów uprzywilejowanych, zatwierdzony w grudniu 2015 r.,
- 14) Program nauczania dla zawodu technik pożarnictwa 311919 o strukturze przedmiotowej Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy Aktualizacja dla kwalifikacji MS.21 – Zarządzanie działaniami ratowniczymi zatwierdzony 30 sierpnia 2018 r.,
- 15) Program szkolenia *prąd elektryczny a zagrożenia dla strażaków*, zatwierdzony w marcu 2014 r.,

16) Program szkolenia doskonalącego dla strażaków KSRG z zakresu współdziałania z SP ZOZ Lotnicze Pogotowie Ratunkowe, zatwierdzony w 12 marca 2012 r.

Realizowanie w latach 2018 i 2019 (pierwsze półrocze) pięciu najstarszych programów szkolenia: 1) Program kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy dla strażaków PSP z 7 kwietnia 2010 r., 2) Program nauczania dla zawodu technik pożarnictwa 311919 o strukturze przedmiotowej Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy. Dla kwalifikacji Z.22 – wykonywanie działań ratowniczych z 31 sierpnia 2012 r., 3) Program nauczania dla zawodu technik pożarnictwa 311919 o strukturze przedmiotowej Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy. Dla kwalifikacji Z.23 – zarządzanie działaniami ratowniczymi z 13 września 2013 r., 4) Program szkolenia na kandydatów na młodszych ratowników wysokościowych ksrg z 22 kwietnia 2014 r., 5) Program szkolenia specjalistycznego w zakresie ratownictwa chemicznego i ekologicznego z 22 czerwca 2014 r. było zasadne¹⁵, a Szkoła posiadała dalsze możliwości ich prowadzenia, za wyjątkiem programów nauczania dla zawodu technik pożarnictwa z pkt 2) i 3) w związku ze zmianą w 2017 r. ich podstawy programowej¹⁶.

(dowód: akta kontroli str. 82-84, 89-91, 724)

2.4. W wyniku badania wybranych programów szkolenia¹⁷ stwierdzono, że wdrażając te programy Szkoła dysponowała bazą kwaterunkową, zgodną z podstawą programową oraz odpowiednio wyszkoloną kadrą naukowo-dydaktyczną¹⁸.

(dowód: akta kontroli str. 951-952, 954-962, 1245-1249)

2.5. Według stanu na 30 czerwca 2019 r. CS PSP dysponowała: bazą kwaterunkową w liczbie 154 sal sypialnych i 532 miejsc sypialnych bazą dydaktyczną w liczbie 28 sal wykładowych na 1 306 miejsc, bazą szkoleniową z jednym poligonem strażackim, 29 miejscami do zajęć symulacyjnych (siedem w pomieszczeniach zamkniętych i 22 w terenie otwartym), bazą sportową (obiekty kryte: jedno boisko do piłki siatkowej/koszykówki i jedno boisko do piłki nożnej oraz obiekty odkryte: jedno boisko do piłki siatkowej/koszykówki i jedno boisko do piłki nożnej), a także innymi obiektami: trzy korty do tenisa ziemnego, dwie sale fitness, dwie sale do tenisa stołowego, po jednej bieżni lekkoatletycznej odkrytej, wspinalnia do sportu pożarniczego zewnętrzna i ścianka wspinaczkowa odkryta oraz biblioteką.

Ponadto, CS PSP wykorzystywała infrastrukturę innych podmiotów, m.in. odpłatnie wynajmowano baseny do prowadzenia szkoleń dla słuchaczy i raz w tygodniu

¹⁵ Na przykładzie pięciu najstarszych programów szkolenia realizowanych w latach 2018 i 2019 (I poł.) stwierdzono, że w okresie tym zgłaszano słuchaczy do udziału w szkoleniach prowadzonych na ich podstawie. W przypadku czterech z pięciu programów ostatnie szkolenie zrealizowano w I półroczu 2019 r., natomiast jedno z tych szkoleń ostatni raz zrealizowano w trzecim kwartale 2018 r.

¹⁶ Na mocy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach Dz. U. z 2017 r., poz. 860 w sierpniu zatwierdzono nowe programy: od października 2018 r. wprowadzono. Program nauczania dla zawodu technik pożarnictwa 311919 o strukturze przedmiotowej Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy. Aktualizacja dla kwalifikacji MS.20 – Wykonywanie działań ratowniczych, a od 27 maja 2019 r. wprowadzono Program nauczania dla zawodu technik pożarnictwa 311919 o strukturze przedmiotowej Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy. Aktualizacja dla kwalifikacji MS.21 – Zarządzanie działaniami ratowniczymi.

¹⁷ 1) Program szkolenia z zakresu gaszenia pożarów wewnętrznych zatwierdzony 3 grudnia 2015 r. (data rozpoczęcia pierwszego szkolenia 27 marca 2017 r.), 2) Program nauczania dla Dziennego Studium Aspirantów PSP, zatwierdzony 31 sierpnia 2017 r. (data rozpoczęcia pierwszego szkolenia 1 września 2017 r.), 3) Program szkolenia podstawowego w zawodzie strażak zatwierdzony 31 października 2016 r. (data rozpoczęcia pierwszego szkolenia 26 kwietnia 2017 r.), 4) Program nauczania dla zawodu technik pożarnictwa 311919 o strukturze przedmiotowej Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy. Aktualizacja dla kwalifikacji MS.20 – Wykonywanie działań ratowniczych z dnia 30 sierpnia 2018 r. (data rozpoczęcia pierwszego szkolenia 8 października 2018 r.), 5) Program nauczania dla zawodu technik pożarnictwa 311919 o strukturze przedmiotowej Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy. Aktualizacja dla kwalifikacji MS.21 – Zarządzanie działaniami ratowniczymi zatwierdzony 30 sierpnia 2018 r. (data rozpoczęcia pierwszego szkolenia 27 maja 2019 r.).

¹⁸ Posiadającą wykształcenie pedagogiczne, a w przypadku szkolenia z zakresu pożarów wewnętrznych trzech z nich dodatkowo posiadało ukończone szkolenie lub warsztaty dla instruktorów zajęć z zakresu gaszenia pożarów wewnętrznych.

w ramach doskonalenia sprawności fizycznej pracowników CS PSP¹⁹ i na jednodniowe przeprowadzenie egzaminów dla słuchaczy.

W wyniku oględzin wybranych obiektów: budynku koszarowo-dydaktycznego, budynku dydaktyczno-hotelowego z Jednostką Ratowniczo-Gaśniczą, budynku stołówki, budynku sali gimnastycznej, stadionu i kortów tenisowych stwierdzono, że znajdowały się one w należyłym stanie technicznym. Wyjątkiem był stan techniczny sali gimnastycznej gdzie stwierdzono odpadający tynk ze ścian (m.in. w okolicach bramek do gry, drzwi wejściowych do sali, sufitu), a w nawierzchni bieżni na stadionie widoczne były licznie występujące miejsca uzupełnienia ubytków, tzw. „łatania” nawierzchni.

Według wyjaśnień Komendanta w kontrolowanym okresie wykonywane były bieżące naprawy, m.in. naprawy nawierzchni tartanowej bieżni boiska połączone z naprawą podbudowy betonowej, trybun wraz z częściową wymianą siedzisk, reperacja ogrodzenia, malowanie pomieszczeń spikerki, naprawa wieży wspinaczkowej z montażem siatki zabezpieczającej przed upadkiem zawodników z wieży. W związku z zamiarem wykonania przebudowy boiska w 2018 r. zwrócono się do Komendanta Głównego PSP i uzyskano zgodę na wykonanie dokumentacji projektowej w tym zakresie. Dodał, że *w trakcie przygotowania się do wykonania dok. projektowej w Komendzie Głównej PSP na jednej z narad, zaproponowano zmianę planowanej inwestycji z przebudowy stadionu sportowego na budowę nowej hali sportowej.* W marcu 2019 r. przedstawiono Komendantowi Głównemu PSP propozycję odłożenia w czasie remontu stadionu i wyrażenia zgody na podjęcie działań związanych z budową nowej hali sportowej. Działania te miały obejmować wykonanie dokumentacji projektowej oraz uzyskanie decyzji o warunkach zabudowy. Komendant Główny PSP polecił Szkole uszczegółowić informacje nt. finansowania planowanej inwestycji oraz harmonogramu jej realizacji. Ostatecznie Komendant Główny PSP nie wyraził zgody na realizację inwestycji z uwagi na brak środków finansowych. W roku 2019 wystąpiono do Komendy Głównej PSP o środki finansowe (zwiększenie planu wydatków budżetowych) na wykonanie doraźnej naprawy nawierzchni bieżni tartanowej oraz wspinalni w celu przygotowania jej do przeprowadzenia Mistrzostw Polski w Sporcie Pożarniczym. Na ten cel uzyskano zwiększenie planu wydatków budżetowych o kwotę 15,0 tys. zł.

Oględziny objęły również: 11 z 22 stanowisk ćwiczebnych na poligonie (pożary instalacji gazowych, stanowisko do wykonywania przebić i przejść przez elementy budowlane, stanowisko do cięcia stali i betonu, uwalnianie ludzi ze studni i kanałów, katastrofy budowlane, stanowisko do ćwiczeń w zakresie ratownictwa chemicznego, katastrofy drogowe na autostradach, pożary stacji paliwowych, stanowisko do cięcia drewna, pożary piwnic, stanowisko do ćwiczeń w zakresie ratownictwa drogowego); komorę dymową²⁰; wielomodułowy trener gaszenia pożarów²¹ oraz pomieszczenia laboratoryjne (laboratoria: ratownictwa technicznego, profilaktyki pożarowej w elektroenergetyce, technicznych systemów zabezpieczeń, wyposażenia technicznego, budownictwa). Poddane oględzinom obiekty laboratoryjne były w dobrym stanie technicznym.

(dowód: akta kontroli str. 505, 984-1063, 1131, 1144-1146, 1199, 1212-1217, 1568-1582)

¹⁹ Na podstawie umów z Miastem Częstochowa: nr 24/2017 z dnia 6 listopada 2017 r., nr PKS.1501.10.2018 z dnia 11 stycznia 2018 r., PS.1501.38.2018 z dnia 23.08.2018 r., PKS.1501.61.2018 z 13.12.2018 r., GKF.2010.23.2019 r. z dnia 2 lipca 2019 r.

²⁰ Komora dymowa wykorzystywana była do szkolenia poznawania i doskonalenia technik poruszania się w sprężeniu ochrony dróg oddechowych, sposobie zachowania się w trudnych warunkach. Celem szkolenia jest przygotowanie słuchaczy w zakresie działań ratowniczo-gaśniczych, przy występowaniu dużych obciążeń psycho-fizycznych (brak widoczności, zadymienie, zaciemnienie, wysoka temperatura, ograniczona przestrzeń, silny hałas) w sprężeniu ochrony dróg oddechowych.

²¹ Wielomodułowy trener gaszenia pożarów wewnętrznych i komora rozgorzeniowa dwa wolnostojące kontenery do przeprowadzania symulacji pożaru, demonstrowania technik gaśniczych oraz symulacji działań ratowniczo-gaśniczych w warunkach zbliżonych do rzeczywistości.

Wyposażenie naukowo-dydaktyczne poddane oględzinom, tj. m.in. samochody, łodzie, kłady, sanie ratownictwa lodowego oraz drony, były w stanie bardzo dobrym i były garażowane lub przechowywane w budynkach CS PSP.

(dowód: akta kontroli str. 100-102, 981-983, 1049-1051, 1064-1070)

W 2018 r. zakończono dwa przedsięwzięcia inwestycyjne:

- 1) Budowę światłowodowej sieci kampusowej między budynkami na kwotę 193 725,00 zł finansowane ze środków z *Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020*,
- 2) Przebudowę istniejącego budynku mieszkalno-hotelowego na łączną kwotę 98 435,25 zł, z tego: 87 275,00 zł finansowana ze środków *Programu modernizacji* oraz 11 160,25 zł z dochodów własnych.

Jak podał Komendant, w badanym okresie nie prowadzono standaryzacji wyposażenia ośrodków szkolenia w odniesieniu do stanowisk do szkolenia z dziedziny ratownictwa chemicznego i ekologicznego. W ramach nadzoru nad realizacją szkoleń w tym zakresie CS PSP przeprowadzała wewnętrzne i zewnętrzne hospitacje zajęć oraz sprawdzała spełnienie wymagań programowych dot. realizacji wybranego tematu Zagadnienie to szerzej opisano w obszarze nr 4 pkt 4.1. niniejszego wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 700-713, 862-868, 951-952, 964)

2.6. W CS PSP sporządzono analizę potencjału szkoleniowego Szkoły, czego efektem była opracowana przez Komendanta *Analiza funkcjonowania CS PSP w Częstochowie za 2018 r.*²² oraz analiza stanu etatowego. W analizie tej odniósł się on do stanu osobowego instruktorów i wykładowców. Wskazywał na konieczność zwiększenia stanu zatrudnienia przede wszystkim w Wydziale Nauczania z uwagi na sukcesywne odchodzenie funkcjonariuszy na emerytury, a w związku z tym na konieczność przygotowania nowych kadr, celem zapewnienia ciągłości procesu nauczania. Zwracał uwagę również na niedobory kadrowe w Wydziale Działań Ratowniczo-Gaśniczych, co spowodowane było zwiększającą się liczbą zdarzeń, a w związku z tym przetwarzaniem i generowaniem informacji, przekazywaniem połączeń telefonicznych oraz dokumentów przez Punkt Alarmowy.

Zgodnie z przedłożoną analizą *Stanu etatowego i zapotrzebowania dla poszczególnych wydziałów CS PSP – stan maj 2019* łączna liczba brakujących etatów z uwagi na nowe zadania wyniosła 15 etatów (11 funkcjonariuszy i czterech pracowników cywilnych). Zwiększenia liczby etatów z uwagi na nowe zadania wymagały: Wydział Nauczania o pięć etatów na stanowisko wykładowcy, Wydział Szkoleń Specjalistycznych i Współpracy Międzynarodowej o jeden etat na stanowisko kierownika działu, Wydział Techniczny o dwa etaty na stanowisko kierowcy, a Wydział Działań Ratowniczo-Gaśniczych o trzy etaty. Zwiększenia liczby etatów wśród pracowników cywilnych wymagały: Wydział Finansowy o dwa etaty, Wydział Kadrowy o jeden etat, Wydział Kwatermistrzowski o jeden etat – dla kucharza.

(dowód: akta kontroli str. 372-426)

Według Komendanta, *Szczegółowe analizy i rozmowy związane z realizacją kształcenia i szkoleń zaplanowanych przez CS PSP były wykonywane w okresie objętym kontrolą praktycznie na bieżąco*. Dodał, że należy zwrócić uwagę na problemy wynikające ze zwiększenia ilości szkoleń na potrzeby PSP, które kształtują się różnie. Potrzeby wpływają z komend wojewódzkich i są analizowane przez Biuro Szkolenia KG PSP,

²² Przedłożona do Komendy Głównej PSP w maju 2019 r.

a następnie przedstawiane na naradach komendantów szkół. Odbývają się w tym zakresie również wideokonferencje i rozmowy telefoniczne.

(dowód: akta kontroli str. 103,112)

2.7. Finansowanie wydatków CS PSP odbywało się na bieżąco zgodnie ze składanymi do PSP miesięcznymi zapotrzebowaniami na środki finansowe. Wysokość otrzymywanych z PSP środków finansowych w 2018 r. wyniosła łącznie 19 036,5 tys. zł, natomiast do 30 czerwca 2019 r. 8 512,2 tys. zł.

Ponadto w badanym okresie Komendant zwracał się do Komendy Głównej PSP i uzyskał zgodę na dofinansowanie zakupów, remontów i inwestycji. W 2018 r. m.in. na: zakupy wyposażenia wykorzystywanego podczas działań ratowniczych, remont i zakup nowego wyposażenia do stołówki, prace remontowe w budynku koszarowo-dydaktycznym (w części koszarowej) i zakup wyposażenia pokoi w tym budynku, remont nawierzchni utwardzonych wraz z wymianą instalacji sanitarnej, deszczowej, wodociągowej i elektrycznej oraz na wykonanie projektu przebudowy stadionu. W 2019 r. CS PSP uzyskała zgodę na zakup pługu śnieżnego, zakup ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego i dofinansowanie zakupu średniego samochodu ratownictwa technicznego, remont pokryć dachowych. Nie uzyskała natomiast zgody na podjęcie działań zmierzających do realizacji planowanej inwestycji budowy hali sportowej, z uwagi na brak środków finansowych.

(akta kontroli str.771-792, 803-814,1131-1228)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie działalność w powyższym obszarze. Kadra dydaktyczna, programy szkolenia i doskonalenia zawodowego oraz infrastruktura szkoły umożliwiła wymagane przygotowanie funkcjonariuszy do realizacji zadań.

OBSZAR

3. Realizacja szkolenia i doskonalenia zawodowego

3.1. Szkoła nie posiadała informacji o czasie oczekiwania nowo wcielonych do służby funkcjonariuszy, na szkolenie zawodowe podstawowe od daty przyjęcia ich do służby w PSP do daty skierowania na szkolenie. Jak wyjaśnił Komendant, *zgodnie z Pismem Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 21 marca 2018 roku dot. optymalizacji procesu skierowań na szkolenie podstawowe w zawodzie strażak rozdziału miejsc na szkolenie dokonuje Szkoła Podoficerska w Bydgoszczy, która prowadzi „Centralną Listę Potrzeb Szkoleniowych”.*

W badanym okresie do CS PSP zatrudniono dwóch funkcjonariuszy. Jednego w czerwcu 2018 r. do Wydziału Informatyki i Łączności, a drugiego w styczniu 2019 r. do Wydziału Technologii. Nowo zatrudnieni funkcjonariusze zostali skierowani na szkolenie zawodowe: pierwszy po upływie 136 dni, a drugi po upływie 34 dni. Komendant wyjaśnił, że wykonywane przez obu funkcjonariuszy zadania nie były związane z wykonywaniem działań ratowniczych. W czasie oczekiwania na rozpoczęcie szkolenia zgodnie z przydzielonym zakresem czynności pierwszy funkcjonariusz m.in. prowadził dokumentację dotyczącą sprzętu teleinformatycznego, oprogramowania oraz infrastruktury sieciowej, z kolei drugi z funkcjonariuszy m.in. sprawował nadzór nad pojazdami służbowymi, prowadził dokumentację pojazdów samochodowych i sprzętu silnikowego.

W okresie objętym kontrolą Szkoła nie prowadziła szkoleń zawodowych podstawowych uzupełniających (SUSJOP), gdyż jak wyjaśnił Komendant z końcem grudnia 2016 r. zakończono proces kształcenia uzupełniającego strażaków PSP²³.

(akta kontroli str.736-737, 746-759, 888-889, 893-894, 911-922, 1242-1244)

3.2. W kontrolowanym okresie sześciu funkcjonariuszy CS PSP odbyło szkolenia doskonalące. W 2018 r. trzech z nich uczestniczyło w Kwalifikacyjnym Kursie Zawodowym, a jeden rozpoczął niestacjonarne studia I stopnia w Szkole Głównej Straży Pożarnej. Natomiast w 2019 r. (I półrocze) dwóch funkcjonariuszy rozpoczęło studia podyplomowe *Zarządzanie bezpieczeństwem wewnętrznym państwa na poziomie strategicznym* w Szczytnie. Czas oczekiwania funkcjonariuszy od momentu wytypowania do rozpoczęcia szkolenia doskonalącego wynosił od dwóch do ośmiu miesięcy.

Jak wyjaśnił Komendant w CS PSP *nie ma systemu weryfikacji i sprawdzenia poziomu wiedzy funkcjonariuszy skierowanych na szkolenia. Typowanie funkcjonariusza odbywa się po analizie zapotrzebowania funkcjonariuszy na dane szkolenie oraz w oparciu potrzeby kadrowe Szkoły.*

(akta kontroli str. 86,736-737,749,567)

3.3. W okresie objętym kontrolą szkolenie funkcjonariuszy w zakresie pojazdów uprzywilejowanych regulował *Program szkolenia kierowców pojazdów uprzywilejowanych* zatwierdzony przez Komendanta CS PSP²⁴. Zgodnie z obowiązującym programem²⁵ szkolenie odbywało się w ciągu dwóch dni i trwało 13 godzin (osiem godzin teoretycznych i pięć godzin praktycznych). W ramach godzin praktycznych jedna godzina odbywała się na *Symulatorze szkolenia kierowcy wozu pożarniczego*, a na pozostałych czterech godzinach szkolono technikę jazdy, tor manewrowy oraz płytę poślizgową.

Szkolenia te odbywały się w Ośrodku Doskonalenia Techniki Jazdy w Jędrzejowie, oddalonym od Szkoły o ok. 100 km.

Jak podał Komendant, samochody używane podczas szkolenia kierowców pojazdów uprzywilejowanych na płycie poślizgowej w Ośrodku Doskonalenia Techniki Jazdy to samochody ciężarowe, które nie są samochodami pożarniczymi²⁶. Dodał przy tym, że: *podczas konsultacji dotyczących prowadzenia zajęć na torze manewrowym właściciel płyty poślizgowej nie wyraził zgody na użycie samochodów pożarniczych należących do CS PSP. Decyzja taka była związana z podwyższonym ryzykiem uszkodzenia pojazdu oraz brakiem przystosowania samochodów do jazdy na torze manewrowym - brak możliwości wyłączenia systemu ABS. Dodatkowo wyjaśnił, że zajęcia teoretyczne z tematu *Technika jazdy i manewrowania samochodem pożarniczym* prowadzone przez wykładowcę zewnętrznego – instruktora nauki i techniki jazdy, egzaminatora WORD, eksperta z zakresu pojazdów ciężarowych i autobusów zostały wzbogacone pokazem przy użyciu średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego GBA 2,5/16. Uczestnik kursu bierze udział w demonstracji prawidłowej jazdy samochodem z pełnym zbiornikiem środka gaśniczego (woda). Każdy uczestnik szkolenia uzyskuje informacje w jaki sposób właściwa pozycja za kierownicą pomaga w bezpiecznym prowadzeniu pojazdu pożarniczego stosowanego na co dzień do działań ratowniczo-gaśniczych przez jednostki Państwowej Straży Pożarnej. Uzasadnieniem wprowadzenia tego pokazu do zajęć jest brak możliwości zademonstrowania w sali wykładowej wpływu na bezpieczeństwo, ergonomii pracy kierowcy pojazdu pożarniczego w kabinie.*

²³ Pismo Komendy Głównej PSP nr BS-I-1402/1-79/16 z dnia września 2016 r.

²⁴ Zatwierdzony przez Komendanta CS PSP w grudniu 2015 r., zaktualizowany 18 grudnia 2016 r.

²⁵ Zatwierdzonym w grudniu 2015 r. wraz z aktualizacją z dnia 18 grudnia 2016 r.

²⁶ Samochody typu MAN TGL i MAN TGM.

NIK zwraca uwagę, że program szkolenia powinien zostać uzupełniony o element praktyczny, o który wzbogacono część teoretyczną tematu *Technika jazdy i manewrowania samochodem pożarniczym*.

(akta kontroli str.715,734, 837-860, 876-884, 996-997)

W kontrolowanym okresie Szkoła przeprowadziła łącznie 18 szkoleń doskonalących dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych dla 263 funkcjonariuszy, z tego: 12 szkoleń dla 174 uczestników i sześć szkoleń dla 89 uczestników. Ponadto w 2019 r. przeprowadzono szkolenie dla jednego funkcjonariusza zatrudnionego w CS PSP. Wszyscy funkcjonariusze ukończyli szkolenie.

Według Komendanta, *szkoleniem kierowców pojazdów uprzywilejowanych w latach 2018-2019 (I półrocze) objęci zostali funkcjonariusze PSP z wszystkich województw*.

W dokumentacji dotyczącej szkoleń²⁷ znajdowały się m.in. listy funkcjonariuszy zgłoszonych na szkolenie, dzienniki lekcyjne, ankiety ewaluacyjne, wyniki egzaminu.

(akta kontroli str.85, 870-875)

3.4. Zasady szkolenia sprawności fizycznej słuchaczy uregulowano w czterech programach nauczania w przedmiocie Wychowanie fizyczne, tj.: 1) *Programie nauczania dla dziennego Studium Aspirantów PSP*²⁸, 2) *Programie szkolenie podstawowego w zawodzie strażak*²⁹ i 3) *Programie nauczania dla zawodu technik pożarnictwa 311919 o strukturze przedmiotowej Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy dla kwalifikacji Z.23 – Zarządzanie działaniami ratowniczymi*, 4) *Programie nauczania dla zawodu technik pożarnictwa 311919 o strukturze przedmiotowej Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy dla kwalifikacji MS.21 – Zarządzanie działaniami ratowniczymi*³⁰.

W 2018 r. szkolenie ukończyło 374 słuchaczy PSP, a w 2019 r. (I półrocze) 304, z tego, odpowiednio: 90 i 88 słuchaczy Dziennego Studium Aspirantów, 94 i 57 słuchaczy szkolenia podstawowego w zawodzie strażak oraz 190 i 159 słuchaczy Kwalifikacyjnego Kursu Zawodowego. Żaden ze słuchaczy nie został zwolniony z zajęć z przedmiotu.

We wszystkich tych szkoleniach uzyskane wyniki z poszczególnych dyscyplin sportowych odnotowywano w dziennikach lekcyjnych, co stanowiło podstawę do ustalenia ocen końcowych z przedmiotu wychowania fizycznego³¹. Żaden ze słuchaczy nie został zwolniony z zajęć z przedmiotu.

Dla funkcjonariuszy CS PSP przeprowadzono testy sprawności fizycznej w ramach doskonalenia zawodowego, odrębne dla grupy kobiet i mężczyzn. Dla każdego funkcjonariusza prowadzono indywidualną kartę sprawności fizycznej, w której odnotowywano uzyskane wyniki z poszczególnych dyscyplin (np. podciąganie na drążku, bieg po kopercie, Beep Test).

W 2018 r. testy sprawności fizycznej zdało 91 funkcjonariuszy (wszyscy, którzy przystąpili do testu), natomiast trzech funkcjonariuszy zostało zwolnionych: jeden dostarczył zwolnienie lekarskie, jeden przebywał na urlopie rodzicielskim, natomiast jeden na podstawie § 6 ust. 1 rozporządzenia MSWiA z dnia 27 października 2005 r.

²⁷ Na przykładzie trzech szkoleń przeprowadzonych w latach 2018-2019 (I półrocze) w terminach: 22-23 października 2018 r., 13-14 listopada 2018 r. i 4-5 marca 2019 r.

²⁸ Zgodnie, z którym szkolenie trwało 190 godzin (168 godzin praktycznego doskonalenia aktywności fizycznej i 22 godziny zajęć teoretycznych), z tego największa liczba godzin – 76 przeznaczona była na kształtowanie sprawności fizycznej, 48 godzin na gry sportowe, 44 godziny na sport pożarniczy w PSP, 14 godzin na wychowanie fizyczne w PSP i osiem godzin na testy sprawnościowe.

²⁹ Zgodnie, z którym szkolenie trwało 13 godzin (12 godzin praktycznego doskonalenia aktywności fizycznej i 1 godzina zajęć teoretycznych).

³⁰ Zgodnie, programami w pkt 3 i 4 szkolenie trwało od 16 do 19 godzin.

³¹ W szkoleniu podstawowym w zawodzie strażak było to: podciąganie na drążku, bieg po kopercie, Beep Test, bieg na 50 metrów, test sprawności fizycznej; w Kwalifikacyjnym Kursie Zawodowym było to: bieg po kopercie, podciąganie na drążku, brzuski w ciągu 1 minuty, teoria Sport pożarniczy; w Dziennym Studium Aspirantów w każdym semestrze była to inne dyscypliny sportowe: były to m.in. wejście po linie 7 m na czas, bieg na 100 metrów, skok w dal, Beep Test.

w sprawie zakresu, trybu i częstotliwości przeprowadzania okresowych profilaktycznych badań lekarskich oraz okresowej oceny sprawności fizycznej strażaka Państwowej Straży Pożarnej³² został zwolniony i nie przystępował do testu z uwagi na przekroczenie wieku określonego w rozporządzeniu. W I półroczu 2019 r. test sprawności fizycznej zaliczyło 44 funkcjonariuszy. Pozostali funkcjonariusze zgodnie z rozkazem Komendanta mogą przystąpić w drugim wyznaczonym terminie, tj. od 15 października do 14 listopada 2019 r.³³

Ponadto w obiektach sportowych w CS PSP organizowano dodatkowe zajęcia zwiększające sprawność fizyczną słuchaczy i funkcjonariuszy CS PSP, m.in. piłka siatkowa, piłka nożna, sport pożarniczy. W badanym okresie słuchacze CS PSP rywalizowali w zawodach organizowanych na szczeblu wojewódzkim i ogólnokrajowym uzyskując przy tym wysokie lokaty³⁴.

(akta kontroli str. 1253-1374,1583-1594,1633-1641,1662-1670)

3.6. Na podstawie *Programu kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy dla strażaków PSP* zatwierdzonej przez Komendanta PSP (Biuro Szkolenia)³⁵ absolwent szkolenia uzyskiwał tytuł ratownika. W szkoleniu tym mogli uczestniczyć strażacy PSP w służbie przygotowawczej, kandydackiej oraz służbie stałej, a także osoby kierowane na szkolenia podstawowe strażaka jednostki ochrony przeciwpożarowej. Zgodnie z przyjętym programem szkolenie trwało 66 godzin (25 godzin teoretycznych i 41 godzin praktycznych). Szkolenie w ww. zakresie przeprowadzała kadra dydaktyczna CS PSP oraz osoby współpracujące, posiadające odpowiednie kwalifikacje³⁶.

W badanym okresie w CS PSP odbyło się dziewięć szkoleń dla łącznie 140 funkcjonariuszy, z tego: sześć w 2018 r. dla 110 osób (101 funkcjonariuszy Dziennego Studium Aspirantów i dziewięciu funkcjonariuszy ze szkolenia podstawowego) i trzy w 2019 r. (I półrocze) dla 30 osób ze Szkolenia Podstawowego. Dodatkowo w 2018 r. przeszkolono dwóch funkcjonariuszy - pracowników CS PSP, a jednego w I półroczu 2019 r. Przeprowadzono również dwa egzaminy recertyfikacyjne dla 26 funkcjonariuszy - pracowników CS PSP, z tego jeden egzamin w 2018 r. dla 11 osób i jeden w 2019 r. (I półrocze) dla 15 osób.

Według stanu na 30 czerwca 2019 r., uprawnienia ratownika medycznego uzyskały cztery osoby, a trzy osoby zdobyły uprawnienia w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy (ratownika).

(akta kontroli str. 81, 103, 111, 335-371, 815-836, 1375-1377)

3.7. Zgodnie z przyjętymi *Zasadami organizacji doskonalenia zawodowego w PSP*³⁷ w badanym okresie w ramach doskonalenia zawodowego do udziału w szkoleniach i warsztatach zaplanowano 51 funkcjonariuszy CS PSP, z czego dwóch zgłoszonych w 2019 r. (do 30 czerwca) oczekiwało na odbycie szkolenia. Przeszkolonych zostało 51 funkcjonariuszy, z tego w 2018 r. – 41 (w tym 13 liderów), a w 2019 (I półrocze) – 10 (w tym czterech liderów), przy czym w 2018 r. dwóch funkcjonariuszy zostało przeszkolonych poza planem w temacie *Gaszenie pożarów wewnętrznych*.

³² Dz.U. z 2005 r. Nr 261, poz. 2191, ze zm.

³³ Rozkaz Komendanta CS PSP z dnia 18 marca 2019 r. w sprawie: przeprowadzania okresowej oceny sprawności fizycznej strażaków pełniących służbę w CS PSP w Częstochowie.

³⁴ Sekcja Piłki Siatkowej zajęła II miejsce w XXXVI Mistrzostwach Polski Strażaków w Piłce Siatkowej i II miejsce w VI Mistrzostwach Polski Strażaków w Siatkówce Plażowej; Sekcja Tenisa stołowego zajęła III miejsce w Indywidualnych i Drużynowych Mistrzostwach Województwa Śląskiego Strażaków PSP w tenisie stołowym, a jeden ze słuchaczy Dziennego Studium Aspirantów zajął pierwsze miejsce w Mistrzostwach Śląska w narciarstwie Alpejskim.

³⁵ Z dnia 7 kwietnia 2010 r.

³⁶ Tj. koordynator Ratownictwa Medycznego CS PSP i trzech ratowników medycznych CS PSP oraz trzy osoby spoza Szkoły: dwie pielęgniarki posiadające specjalizację z ratownictwa medycznego i jeden ratownik medyczny.

³⁷ Zatwierdzonymi przez Komendanta łownego PSP w dniu 1 grudnia 2016 r.

CS PSP zorganizowała szkolenia w tematach: *Zasady postępowania ratowniczego podczas zdarzeń z udziałem LNG i LPG; Szkolenie bezzałogowych statków powietrznych BVLOS, VLOS; Detonacja podczas działań ratownictwa chemicznego.* Ponadto funkcjonariusze odbyli szkolenia w innych jednostkach w tematach m.in.: *Ratownictwo na obszarach wodnych realizowane przez KSRG w zakresie podstawowym, Samoratownictwo oraz ratownictwo na łodzi organizowane przez SP PSP Bydgoszcz, Kwalifikowana pierwsza pomoc podczas zdarzeń na wodzie, szkolenie instruktorów zajęć z zakresu gaszenia pożarów wewnętrznych organizowane przez SA PSP Kraków, Ratownictwo na drogach w zakresie podstawowym – pojazdy wielkogabarytowe, prowadzenie działań ratowniczych z udziałem samochodów zasilanych CNG, LNG, LPG organizowane przez SA PSP Poznań.*

Jak wyjaśnił Komendant, w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 30 czerwca 2019 r. na terenie CS SP nie prowadzono szkoleń podsumowujących. Zgodnie z ustaleniami Biura Szkolenia KG szkolenia te mają się rozpocząć od dnia 1 stycznia 2020 roku. W związku z tym ww. szkolenia zostaną zaplanowane pod koniec 2019 r.

(akta kontroli str. 529-566, 714-716, 728-732)

3.8. Koordynację współpracy krajowej i międzynarodowej w zakresie doskonalenia zawodowego, zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym, prowadził Wydział Szkoleń Specjalistycznych i Współpracy Międzynarodowej, do zadań którego należało m.in. organizowanie doskonalenia zawodowego strażaków jednostek ochrony przeciwpożarowej i organizacja współpracy z zagranicą oraz szkoleń międzynarodowych. Jak wyjaśnił Komendant w badanym okresie *pracownicy CS PSP nie uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym realizowanym w ramach współpracy międzynarodowej.*

Funkcjonariusze CS PSP uczestniczyli łącznie w 36 formach szkolenia i doskonalenia zawodowego (m.in. szkolenia, studia, warsztaty, konferencje) przeprowadzanych wyłącznie przez podmioty krajowe (w tym 11 przeprowadzonych przez CS PSP³⁸).

W 2018 r. odbyło się 26 edycji szkoleń i doskonalenia zawodowego dla 94 uczestników, a w 2019 r. (I półrocze) 10 edycji dla 44 uczestników. Szkolenia i doskonalenie zawodowe funkcjonariuszy obejmowały m.in. kurs operatora podestów ruchomych; kurs operatora żurawia; studia na kierunku Pedagogika i Resocjalizacja; studia podyplomowe na kierunku m.in. ochrona danych osobowych; Szkolenia m.in. operatorów Bezzałogowych Statków Powietrznych – VLOS i BVLOS, BVLOS wraz z instruktorem; szkolenie z zakresu stanu technicznego systemów ogrzewania; udział w konferencjach m.in. nt. *Elektromobilność w Polsce poprzez rozwój inteligentnych miast Śląska, Inżynieria bezpieczeństwa, a zagrożenia cywilizacyjne – technika w służbie bezpieczeństwa.* Ponadto funkcjonariusze CS PSP uczestniczyli w szkoleniu dot. zagadnień związanych z przeciwdziałaniem narkomanii i środków psychoaktywnych organizowanym przez Komendę Miejską Policji w Częstochowie (w 2018 r.) oraz podnosili kwalifikacje na studiach podyplomowych *Zarządzanie bezpieczeństwem państwa na poziomie strategicznym* organizowanych przez Wyższą Szkołę Policji w Szczytnie (I półrocze 2019 i nadal).

Ponadto, CS PSP włączyła do prowadzenia zajęć 11 praktyków spoza CS PSP

³⁸ Szkolenia nt. 1) Praktyczna strona inwentaryzacji czyli minimum przepisów, maksimum wiedzy, 2) Szkolenie operatorów bezzałogowych statków powietrznych –VLOS, 3) Szkolenie operatorów bezzałogowych statków powietrznych – VLOS +instruktor, 4) Szkolenie dla nauczycieli – wychowawców – Dziennik elektroniczny UONET+, 5) Szkolenie w zakresie oceniania podstaw prawnych i dokumentacji oraz formułowania wymagań edukacyjnych, kategoryzacji celu i poziomu wymagań, oceniania kształtującego i sumującego; trzy warsztaty: 1) Stres w pracy nauczyciela. Zarządzanie stresem, 2) Komunikacja interpersonalna, werbalne i pozawerbalne aspekty komunikacji w relacji nauczyciel-uczeń, 3) Zasady postępowania ratowniczego podczas zdarzeń z udziałem LNG i LPG; Kursy kierowców pojazdów uprzywilejowanych; Konferencja naukowa nt. Inżynieria bezpieczeństwa a zagrożenia cywilizacyjne. Technika w służbie bezpieczeństwa; egzamin potwierdzający posiadanie tytułu ratownika (recertyfikacja) dla pracowników CS PSP.

ze specjalistycznym doświadczeniem zawodowym, w ramach: Szkolenia w zakresie transportu towarów niebezpiecznych – trzy osoby (kierownik oddziału inspekcji transportu drogowego i dwóch doradców ds. transportu towarów niebezpiecznych – jeden specjalista w zakresie logistyki i spedycji towarów niebezpiecznych, drugi specjalista ds. ratownictwa chemicznego i ekologicznego), Szkolenia w zakresie ratownictwa chemicznego i ekologicznego – dwie osoby (doradca ds. transportu towarów niebezpiecznych – specjalista ds. ratownictwa chemicznego i ekologicznego, dowódca zmiany SRGChem Eko Katowice-Piotrowice, wykładowca na studiach podyplomowych organizowanych przez SGSP – ratownictwo chemiczne), Szkolenia w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom chemicznym, biologicznym, radiologicznym, nuklearnym i wybuchowym – jedna osoba (Instruktor Inspektorów ds. broni chemicznej Organizacji ds. zakazu broni chemicznej OPCW, referent w Polsce Międzynarodowej Bazy Danych Materiałów i Urzędzeń Wybuchowych EOD TORPIN w ramach projektu Obrony Cywilnej Republiki Francuskiej), warsztatów „Metodyka wykonywania pomiarów podczas zdarzeń radiacyjnych oraz pobierania próbek podczas zagrożeń biologicznych” – jedna osoba (oficer Wojska Polskiego zatrudniony w Centrum Reagowania Epidemiologicznego Sił Zbrojnych, magister biologii), Kwalifikacyjnego Kursu Pierwszej Pomocy - trzy osoby (pielęgniarski dyplomowany i dwie pielęgniarki – specjalistki w zakresie pielęgniarstwa ratunkowego) i Szkolenia kierowców pojazdów uprzywilejowanych – trzy osoby (instruktor techniki jazdy, funkcjonariusz Policji z Wydziału Ruchu Drogowego, Kierownik oddziału Inspekcji Transportu Drogowego.

(akta kontroli str. 39-40, 94-102, 567-571, 697-699, 1229-1231)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie działalność w powyższym obszarze. Zakres realizowanych szkoleń oraz liczba przeszkolonych funkcjonariuszy pozwalały na wymagane przygotowanie ich do realizacji zadań.

OBSZAR

4. Nadzór komendanta nad funkcjonowaniem szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy

4.1. Nadzór nad funkcjonowaniem szkolenia i doskonalenia zawodowego przez Komendanta Szkoły regulowały *Zasady organizacji nadzoru dydaktycznego nad realizacją programów kształcenia, szkolenia i doskonalenia zawodowego* zatwierdzone przez Komendanta Głównego PSP w lutym 2017 r. Zgodnie z nimi nadzór dydaktyczny nad realizacją programów kształcenia, szkolenia i doskonalenia zawodowego sprawowany był w dwóch formach: nadzoru dydaktycznego zewnętrznego³⁹ i wewnętrznego szkoły.

Nadzór dydaktyczny w CS PSP sprawowany był przez Komendanta oraz Wydział Nauczania (naczelnika wydziału, z-cę naczelnika i dwóch głównych specjalistów). Wszystkie te osoby posiadały przygotowanie pedagogiczne: ukończone studia podyplomowe w zakresie przygotowania pedagogicznego.

Przyjęte w *Planach nadzoru dydaktycznego na 2018 rok i 2019 rok* formy nadzoru dydaktycznego obejmowały m.in.: wizytacje w komendach wojewódzkich PSP, hospitacje, warsztaty metodyczno-tematyczne, narady szkoleniowe. W ramach nadzoru

³⁹ CS PSP sprawowała nadzór dydaktyczny w ramach wyznaczonego obszaru tj. w Ośrodkach Szkolenia Komend Wojewódzkich PSP w: Warszawie, Pionkach, Łodzi, Opolu, Wrocławiu i Katowicach oraz nadzór dydaktyczny w ramach specjalizacji Ratownictwo chemiczne i ekologiczne w Ośrodku Szkoleniowym w Komendzie Wojewódzkiej PSP.

dydaktycznego nad ośrodkami szkolenia znajdującymi się pod nadzorem CS PSP oraz nadzoru wewnętrznego w 2018 r. przeprowadzono łącznie 60 działań diagnostyczno-oceniających, w tym: 56 hospitacji (35 zewnętrznych i 21 wewnętrzne), dwie wizytacje zewnętrzne, dwa badania ankietowe (jedno zewnętrzne i jedno wewnętrzne). Natomiast w ramach działań wspomagających nadzór dydaktyczny: 11 warsztatów metodyczno-tematycznych, cztery warsztaty tematyczne i 13 posiedzeń Rady Pedagogicznej. Natomiast w I połowie 2019 r. przeprowadzono łącznie 31 działań diagnostyczno-oceniających w formie hospitacji (pięć zewnętrznych i 26 wewnętrznych), a w ramach działań wspomagających nadzór dydaktyczny odbyły się: trzy warsztaty metodyczno-tematyczne, dziewięć posiedzeń rady pedagogicznej i jedna narada służbowo-szkoleniowa.

(akta kontroli str.128-164, 235-244, 309-334, 518-524, 572-618, 653-661, 888, 891, 895-910)

4.2. W kontrolowanym okresie Komendant CS PSP nie zlecał audytu szkolenia lub doskonalenia zawodowego. W ramach kontroli przeprowadzono sześć inspekcji gotowości operacyjnej w Wydziale Działań Ratowniczo - Gaśniczych CS PSP (trzy w 2018 r. i trzy w I półroczu 2019 r.), w wyniku których nie sformułowano żadnych uwag⁴⁰.

(akta kontroli str. 518-519, 526, 619-652, 925-949)

4.3. W okresie objętym kontrolą nie wpłynęły skargi dotyczące działalności szkoleniowej⁴¹.

(akta kontroli str.518-519, 525, 976)

4.4. W okresie objętym kontrolą Komendant nie zlecał przeprowadzenia badania ewaluacyjnego w zakresie szkolenia lub doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy. W sprawie przeprowadzenia podsumowania i ewaluacji procesu doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy CS PSP wyjaśnił, że *będzie on dopiero przeprowadzony w październiku 2019 r., co wynika z dokumentu Zasady organizacji doskonalenia zawodowego w PSP zatwierdzonego 01.12.2016 r. przez Komendanta Głównego PSP, gdzie określone jest, iż „...Podsumowanie procesu doskonalenia zawodowego realizowane jest obowiązkowo dla wszystkich strażaków pełniących służbę w codziennym rozkładzie czasu służby i powinno nastąpić nie rzadziej niż raz na 3 lata”.*

(akta kontroli str. 518-519, 524)

Badania efektywności i jakości szkoleń za 2018 r. dokonano w ankietach przeprowadzanych wśród kadetów i wykładowców. Na podstawie uzyskanych informacji dokonano analizy organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznych w zakresie trzech przedmiotów ewaluacji, a mianowicie: 1) zasad organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w CS PSP, 2) pomocy psychologiczno-pedagogicznej zaspokajającej potrzeby uczniów, 3) działań szkoły w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Wyniki tych badań przedstawiono w *Raporcie z ewaluacji wewnętrznej prowadzonej w roku szkolnym 2017/2018*. We wnioskach przyjętych w raporcie informowano, że: *Szkoła zapewnia opiekę psychologiczno-pedagogiczną wszystkim słuchaczom, Wykładowcy znają zasady organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, Wykładowcy starają się uwzględnić potrzeby kadetów w trakcie planowania zajęć, Pracownicy nie dysponują pełną informacją dot. pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a mianowicie wiedzą czy istnieje dokument regulujący pomoc psychologiczno-pedagogiczną w szkole, należy zaznajomić pracowników z dokumentem Zasady organizacji i funkcjonowania Systemu pomocy psychologicznej*

⁴⁰ Nie sformułowano uwag w protokołach: z dnia 17 lipca 2018 r. i z dnia 14 maja 2019 r., 15 maja 2019 r. i 16 maja 2016 r

⁴¹ Wpłynęły dwa anonimy dotyczące niewłaściwego zachowania jednego z nowoprzyjętych słuchaczy.

w CS PSP, Wsparcie udzielane przez wykładowców, dowódców oraz psychologa, odpowiada ono potrzebom kadetów.

Jak wyjaśnił Komendant, podstawowym celem powyższych działań jest pozyskiwanie informacji zapewniającej obiektywną i szeroką ocenę działalności szkoły w wybranym obszarze. Proces określania przedmiotu ewaluacji jest wynikiem poszukiwania istotnych zagadnień, problemów do badań dla Szkoły bądź projektując badanie ewaluacyjne wybierane jest zagadnienie określone przez Ministerstwo Edukacji Narodowej na dany rok szkolny w kierunkach realizacji polityki oświatowej.

(akta kontroli str. 155-172, 195-202, 245, 254, 518-519, 526-527, 662-692)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywie działalność w powyższym obszarze. Prowadzony nadzór nad funkcjonowaniem systemu szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy przyczynił się do jego usprawnienia i realizacji zadań nałożonych na CS PSP.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Katowice, dnia 7 listopada 2019 r.

Kontroler nadzorujący
Katarzyna Kozieł
Gł. specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach